

บทที่ 11

ลัทธิมา (Maolism)

ผศ.ดร. ยวงรัตน์ (พัฒนพงศ์) วิจิตร

หลังจากพรรคบอลเชอวิคยึดอำนาจได้ ๖ ปี คือหลังปีค.ศ. ๑๙๑๗ บรรดาคอมมิวนิสต์ก็ตั้งความหวังว่า การปฏิวัติที่คล้ายคลึงกันคงเกิดขึ้นในยุโรปตะวันตก เพราะตามคำทำนายของมาร์กซ์ การปฏิวัติสังคมนิยมจะเกิดโดยชนชั้นกรรมาชีพในสังคมอุตสาหกรรม ซึ่งเกิดจากการสร้างของระบบทุนนิยม และยิ่งการพัฒนาอุตสาหกรรมยิ่งมากขึ้นเท่าไร การปฏิวัติก็ ยังมีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นเร็วขึ้นเท่านั้น ในการอธิบายการปฏิวัติในรัสเซีย ซึ่งเป็นประเทศที่ล้าหลังที่สุดในยุโรปตะวันตก ก็ทำโดยการขยายความทฤษฎีมาร์กซ์ออกไป เพื่อให้เห็นว่า ชนชั้นกรรมาชีพได้ปฏิวัติในรัสเซียตามทฤษฎีมาร์กซ์ ตอนนี้มีมาร์กซิสต์ก็เฝ้ารอว่า เมื่อไหร่การปฏิวัติสังคมนิยมจะเกิดขึ้นอีกแต่ดูเหมือนว่าชนชั้นนายทุนในยุโรปตะวันตกที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมก้าวหน้าที่สุด จะไม่สามารถล้มล้างออกไปได้ง่ายๆ ถึงแม้จะบอบช้ำจากสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง

ดังนั้น การปฏิวัติสังคมนิยมจะเกิดได้ที่ไหนอีกถ้าไม่ใช่ในยุโรปตะวันตก หรืออเมริกาเหนือ? ในทวีปเอเชีย หรือตะวันออกเฉียงและแอฟริกาตะวันตกก็ยังเป็นสังคมเกษตรกรรม การอุตสาหกรรมสมัยใหม่ที่เกิดขึ้น เป็นลักษณะของการสร้างทางรถไฟ ท่าเรือ เขื่อน และโรงงานอุตสาหกรรมเบา ซึ่งคนพื้นเมืองมิได้เป็นเจ้าของ แต่มีนายทุนยุโรปเป็นผู้ดำเนินการทางการเมือง ประเทศเหล่านี้ก็อยู่ภายใต้การปกครองของมหาอำนาจยุโรป ส่วนประเทศที่มีได้เป็นเมืองขึ้นก็อยู่ในสภาพที่มาร์กซ์เรียกว่า "กึ่งอาณานิคม" เช่น ประเทศตุรกี จีน และเปอร์เซีย เนื่องจากต้องพึ่งประเทศตะวันตกทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะประเทศจีนที่บางส่วนอยู่ภายใต้ การดูแลของต่างชาติ เช่น บริเวณที่ต้องอยู่ภายใต้สิทธิสภาพนอกอาณาเขตของต่างชาติ อาณาเขตที่เช่าโดยต่างชาติและบริเวณที่ต่างชาติมีสัมปทาน ก็อยู่ภายใต้การปกครองของต่างชาติ และบางแห่งก็มีกองทัพต่างชาติมาตั้งฐานทัพอยู่เพื่อให้ควบคุมครองพลเมืองและ ทรัพย์สินของตน

ประเทศเหล่านี้ มีเจ้าของที่ดินใหญ่ๆมีอำนาจเหนือชาวนา ที่ต้องเช่าที่หรือรับจ้างทำงานชาวนาประสบกับความยากจนอย่างแสนสาหัส ก็เกิดความรู้สึกไม่พอใจเจ้าของที่ดิน

ที่เอาเปรียบตน ในขณะที่เดียวกันก็เกิดความรู้สึกต่อต้านนายทุนต่างชาติ เจ้าหน้าที่รัฐบาล โดยเฉพาะพวกชาตินิยมรุ่นใหม่ที่ได้รับการศึกษาจากตะวันตก และต่อต้านการปกครองของต่างชาติในดินแดนของตน พลัฏปฏิบัติเหล่านี้มิได้เกิดขึ้นตามทฤษฎีมาร์กซ์ คือ มิได้เป็นความไม่พอใจของชนชั้นกรรมาชีพที่มีต่อนายทุนเจ้าของอุตสาหกรรม

มาร์กซิสเชื่อว่า ความแข็งแกร่งของนายทุนตะวันตกต้องขึ้นอยู่กับประเทศอาณานิคมหรือกึ่งอาณานิคม เพราะได้ลงทุนในประเทศเหล่านี้ไว้มากมหาศาล หากสูญเสียทุนโดยการปฏิวัติของคนพื้นเมือง ก็จะทำให้ชนชั้นนายทุนต่างชาติอ่อนแอลง ซึ่งเป็นโอกาสให้องค์กรของพรรคคอมมิวนิสต์ เข้าแทรกแซงโดยการเข้าพวกกับชาวนาทำการปฏิวัติไล่ต่างชาติออกไป

ดังนั้นในการก่อการปฏิวัติในเอเชีย พวกคอมมิวนิสต์ไม่สามารถหาพรรคพวกที่เป็นชนชั้นกรรมาชีพ เพื่อปฏิวัติต่อต้านชนชั้นนายทุน แต่ต้องเข้าพวกกับชาวนาเพื่อปฏิวัติต่อต้านเจ้าของที่ดิน เพื่อเอาที่ดินมาแบ่งปันส่วนกันระหว่างชาวนายากจน และต้องเข้าพวกกับพวกนายทุนพื้นเมือง ที่ต้องการทำลายล้างนายทุนต่างชาติเพื่อตนจะได้ขยายกิจการของตน ชนชั้นชาวนาและนายทุนชาติจะเป็นพันธมิตรอย่างดี เพราะมีความต้องการเหมือนกันคือขจัดชนชั้นปกครองเก่าและขจัดชนชั้นอาณานิคม และการปฏิวัติเพื่อเป้าหมายนี้ก็เกิดขึ้นในประเทศจีน โดยการริเริ่มของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ซึ่งเมาก็ว่าเป็นการปฏิวัติตามทฤษฎีมาร์กซ์ โดยมีลักษณะคือ "เป็นการปฏิวัติชนชั้นกรรมาชีพที่ปราศจากชนชั้นกรรมาชีพ"¹

สถานการณ์ในประเทศจีนก่อนการปฏิวัติสังคมนิยม

ในปี ค.ศ. ๑๙๑๒ ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชได้ถูกล้มล้างไป และแทนที่โดยระบอบที่เรียกตามทฤษฎีว่าสาธารณรัฐประชาธิปไตย แต่ในด้านปฏิบัติมิได้ปกครองแบบประชาธิปไตยเลย ประเทศทั้งประเทศถูกแบ่งแยกเป็นเขตๆและปกครองโดยผู้ว่าราชการรัฐที่มีทหารของตนเอง ชาวนายังมีการดำรงชีวิตที่ขูดสอยยากลำบากเหมือนสมัยสมบูรณาญาสิทธิราช คือไม่มีที่ทำกิน และถูกบังคับให้เสียภาษี และค่าเช่า รายได้เสริมที่เคยได้จากการทำหัตถกรรมที่ทำเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนก็แทบไม่มี เพราะถูกแย่งตลาดโดยสินค้า

ต่างชาติที่ถูกกว่า สาเหตุที่ชาวนาคอยู่ในสภาพเช่นนี้เพราะพวกขุนนางไม่ต้องการลงทุนกับนายทุนพื้นเมืองที่เป็นเจ้าของอุตสาหกรรม แต่ไปลงทุนกับนายทุนต่างชาติ หรือซื้อที่ดิน นอกจากนี้ประเทศจีนยังได้รับแรงกดดันจากญี่ปุ่น ที่ทำสงครามกับจีนและชนะโดยบังคับให้จีนยอมแบ่งดินแดนบางส่วนให้ญี่ปุ่นพิทักษ์ การถูกบังคับให้แบ่งดินแดนของตนให้ต่างชาติปกครอง เป็นการสร้างความอับอายแก่นักศึกษาจีนที่รักษาตัวอย่างยิ่ง ในปีค.ศ. ๑๙๑๑ นักศึกษาที่ปักกิ่งประท้วงเรียกว่า การเคลื่อนไหววันที่ ๔ เดือนพฤษภาคม (The May Fourth Movement) ในช่วงนี้พรรคคอมมิวนิสต์จีนยังไม่ได้ก่อตั้ง แต่ข่าวเกี่ยวกับการปฏิวัติในรัสเซียสร้างความประทับใจให้กับชนชั้นปัญญาชนจีนมาก

ตอนนี้เองที่ ปัญญาชนชาวจีนเริ่มสนใจลัทธิมาร์กซ์ มิใช่สนใจในแง่ทฤษฎีที่นำเข้ามาจากตะวันตกโดยนักศึกษาที่ไปศึกษาจากตะวันตก แต่สนใจเพราะความนิยมเชื่อถือในสหภาพโซเวียตที่ประสบชัยชนะในการปฏิวัติ นักศึกษาจีนจึงเริ่มศึกษาลัทธิมาร์กซ์ภายใต้สถานการณ์จีนที่ประสบปัญหาแตกต่างไปจากรัสเซีย หรือยุโรปตะวันตก ปัญญาชนคนแรก ที่สนใจลัทธิมาร์กซ์คือ หลี่ต้าเฉา ลูกชานาฐานะมั่งคั่ง ที่พยายามชักจูงชาวนามาร่วมการปฏิวัติต่อต้านการปกครองของพวกแมนจู และรื้อฟื้นการปกครองแบบโบราณขึ้นมาใหม่ หลี่ถูกทหารแมนจูประหารชีวิตในปี ค.ศ. ๑๙๒๗ แต่อิทธิพลของเขายังมีต่อผู้ช่วยบรรณาธิการของเขาที่ทำงานด้วยกันที่มหาวิทยาลัยปักกิ่งตอนที่หลี่เป็นอาจารย์พร้อมกับเป็นบรรณาธิการ ผู้ช่วยเขาคือ เม่า เซ่ ตุง บุตรชานาจากจังหวัดหูหนาน ก่อนย้ายมาอยู่ปักกิ่ง เม่า ได้เป็นผู้นำในการเมืองท้องถิ่นมาก่อน แต่มาสนใจลัทธิมาร์กซ์ เมื่อเป็นสมาชิกของสมาคมวิจิตรมาร์กซ์ซึ่งหลี่เป็นคนก่อตั้งในปี ค.ศ. ๑๙๑๘

เม่า เซ่ ตุง

เม่าเกิดเกิดเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ค.ศ. ๑๘๙๓ ในหมู่บ้านเซาซาน มณฑลหูหนาน บิดาเป็นชาวนาที่มั่งคั่งพอสมควร เม่ามีพี่น้อง ๔ คน ผู้ชาย ๓ คน หญิง ๑ คน เม่าเริ่มทำนาตั้งแต่อายุ ๖ ขวบ พออายุ ๘-๑๓ ขวบก็ไปศึกษาชั้นประถมศึกษา การศึกษานั้นการท่องจำ เม่ามีความจำดีมาก สามารถจดจำตำราได้มาก เช่น ขงจื้อ และชอบอ่านและเล่านิยายให้เด็กที่ไม่รู้หนังสือฟัง ครุนิยมการลงโทษโดยการตี ตอนเม่าอายุ ๑๐ ขวบก็หนีโรงเรียนแต่ไม่

กล้ากลับบ้านเพราะกลัวบิดาตี เลยเดินวนเวียนอยู่ ๓ วัน เมื่อบิดามาเจอ แม่เดินห่างจากบ้านเพียง ๕ กิโลเมตร การกระทำครั้งนี้ทำให้ครูและบิดาลดเข้มงวดลง ทำให้แม่รู้สึกว่าการประท้วงครั้งนี้ได้ผลอย่างยิ่ง

แมวยังต้องช่วยบิดาทำบัญชีด้วย เนื่องจากบิดาเป็นคนที่ชอบลงโทษอย่างร้ายแรง แม่มักจะปะทะกับบิดาเสมอ บางครั้งถึงกับจะกระโดดน้ำทิ้งๆ ที่ว่ายไม่เป็น และสุดท้ายบิดาต้องยอมจำนน จากประสบการณ์นี้ แม่เรียนรู้ว่า "ถ้าฉันป้องกันสิทธิโดยการปฏิวัติอย่างเปิดเผย พ่อก็จะยอมแพ้ แต่ถ้าฉันอยู่เฉยและยอมให้ พ่อก็จะค่าและตีฉันมากขึ้น"²

บิดาแม่เรียนหนังสือเพียง ๒ ปี ก็ออกจากโรงเรียน ส่วนมารดาไม่รู้หนังสือเลย แต่เป็นคนเคร่งศาสนาพุทธ มารดาไม่เห็นด้วยที่แม่ประท้วงบิดา และพยายามสอนให้เป็นชาวพุทธที่ดี พอแม่อายุได้ ๑๓ ปี ก็ต้องออกจากโรงเรียนเพื่อช่วยครอบครัวทำนา แต่แม่อังยังอ่านหนังสือตลอดเวลา และยังทะเลาะกับบิดาผู้ไม่เห็นคุณค่าของหนังสือตลอดเวลาด้วย แม่จะอ้างคำสอนจากวรรณคดีให้บิดา ให้ความเมตตาต่อผู้เยาว์ซึ่งยิ่งทำให้บิดาโกรธ ในที่สุดแม่อังหนีออกจากบ้านไปเรียนหนังสือกับนายคดงานเป็นเวลา ๖ เดือน

ต่อมาเกิดข้าวยากหมากแพง ที่ฉางชามีการประท้วงของชาวนา มีการตั้งสมาคมลับ แต่ก็ถูกปราบปรามอย่างทารุณ แม่ได้เดินทางไปศึกษาที่ฉางซาและได้อ่านหนังสือของขบวนการปฏิวัติเป็นครั้งแรก ซึ่งวิเคราะห์ว่าจีนประสบปัญหาต่างๆ เนื่องจากความล้มเหลวในการพัฒนาประเทศ เมื่ออายุได้ ๑๖ ปี แม่ต้องการศึกษาต่อ แต่บิดาไม่สนับสนุน จึงยืมเงินจากญาติเพื่อเดินทางไปศึกษาต่อ ที่เสียงเสียง ซึ่งเป็นบ้านเกิดของมารดา ที่นี่แม่ได้ศึกษาในโรงเรียนของคณรวย และได้เรียนกับครูญี่ปุ่น ที่สอนดนตรีและภาษาอังกฤษ เมื่อจบการศึกษาประถมที่นั่น ก็ไปเรียนต่อที่เสียงฉา ในชั้นมัธยม ที่นี่เองที่แม่เรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิวัติต่อต้านพวกแมนจู และการล้มล้างระบอบกษัตริย์ในปี ค.ศ. ๑๙๐๘ และได้อ่านหนังสือพิมพ์ "People's Strength" ที่พิมพ์บทความของซุน ยัต เซน ซึ่งเป็นนักศึกษาจีนเรียนที่อเมริกา และก่อตั้งสมาคมปฏิวัติลับอยู่ที่ฮอนโนลูลูชื่อ ทุ่งเหมง หุย เพื่อล้มล้างราชวงศ์แมนจู และให้จีนปกครองแบบสาธารณรัฐแทนการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แม่ชอบบทความมาก และเขียนบทความสนับสนุนให้ซุน

ยัด เซน ซึ่งหนีภัยอยู่ที่ญี่ปุ่นกลับมาปกครองจีน และให้จีนเป็นสาธารณรัฐและดิคบทความนี้ไว้ที่ป้ายข่าวสารของโรงเรียน

ต่อมามีการปฏิวัติล้มล้างราชวงศ์แมนจูเป็นผลสำเร็จ เมากูเกนซ์เป็นทหารได้ร่วมในขบวนการปฏิวัติด้วย ตอนนั้นเมากูอายุเพียง ๑๘ปี (ค.ศ.๑๙๑๑) ดร. ซุนยัดเซน ได้รับเชิญให้เป็นประธานาธิบดีคนแรกของสาธารณรัฐประชาชนจีน และได้เปลี่ยนสมาคมลับ (ทงเหมง หุย) เป็นศูนย์กลางของพรรคก๊ก มิน ต้ง แต่ซุนไม่สามารถปกครองประเทศได้เกิดการจลาจล ซุน ขอความช่วยเหลือจากอเมริกา และอังกฤษให้ช่วย แต่ประเทศตะวันตกกลับช่วย ยวน ซี ไช ซึ่งเป็นขุนนางปึกถึง ซุนเลยหลีกทางให้ ยวน ซี ไช เข้าคุมอำนาจแทน แต่ยวน ซีไช ก็ไม่สามารถปกครองได้ นำความแตกแยกมาสู่ประเทศเพราะเอาพวกตนมาเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด เกิดสงครามกลางเมืองต่อสู้กันถึง ๓๓ ปี และซั้วรายญี่ปุ่นได้ยื่นคำขาดให้จีนทำตามข้อเรียกร้อง ๒๑ ข้อ ซึ่งเป็นการควบคุมการเงินของจีน ตำรวจทหารป้องกันประเทศรวมถึงการสร้างทางรถไฟ ยวน ซี ไช ต้องยอมทำให้เกิดขบวนการชาตินิยมต่อต้านญี่ปุ่นและรัฐบาลด้วย

หลังจากซุน ยัด เซน ยึดอำนาจได้แล้ว ในปี ๑๙๑๑ เมลาออกจากทหารและกลับมาศึกษาต่อหลายแห่ง เช่น โรงเรียนทำสบู่ โรงเรียนตำรวจ โรงเรียนกฎหมาย และสุดท้ายก็ขออนุญาตบิดาเข้าเรียนที่โรงเรียนรัฐบาลที่มีหลักสูตรดีที่สุดในประเทศ แต่ก็เรียนได้เพียงเดือนเดียวก็ต้องออกเพราะสอนเป็นภาษาอังกฤษ เมลาเข้าเรียนต่อที่โรงเรียนประจำจังหวัด เรียนเพียง ๖ เดือนก็ลาออก เพราะเมลาเห็นว่าหลักสูตรแคบและเข้มงวดไป เมลาตัดสินใจอ่านหนังสือเองที่ห้องสมุดมณฑลหูหนานเป็นเวลา ๖ เดือน เมลาอ่านอย่างขมุกขมนั้ หนังสือที่อ่านเป็นหนังสือของอดัม สมิทท์ เรื่อง The Wealth of Nation ชาร์ล ดาวินส์ เรื่อง The Origin of Spicies จอห์น สจ๊วต มิล เรื่อง System of Logic นอกจากนี้ก็อ่านผลงานของ รุสโซ มองเตสกีเออ และประวัติศาสตร์ของประเทศต่างๆ ในยุโรป ทุกเล่มแปลเป็นภาษาจีน ต่อมา ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๑๒-๑๙๑๗ เมลาเรียนหนังสือที่โรงเรียนฉางซา ทหารหลายเหล่าที่พยายามยึดโรงเรียนเป็นฐานในการสู้รบ เมลาได้มีโอกาสป้องกันโรงเรียนโดยการรวบรวมนัก กีฬามาจนเฟอร์นิเจอร์กันประมุขให้ทหารเข้า และยังหาปืนไรเฟิลมาเตรียมการบุก รุกของ ทหาร ผลสุดท้ายทหารก็เปลี่ยนใจถอนตัวออกไป หลังจากเรียนจบในปี ค.ศ. PS 290

๑๙๑๗ เมมาเดินทางไปปักกิ่งไปทำงานเป็นผู้ช่วยบรรณารักษ์ของหลี่ต้าเจา ซึ่งช่วงนี้เองที่เมมาได้อ่านบทความของมาร์กซ์และเลนิน และเขียนวิเคราะห์ในวารสารการเมือง ที่ตนเป็นบรรณารักษ์ เมมาได้อ่าน Communist Manifesto และมีความคิดจะก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์จีน

พรรคคอมมิวนิสต์จีนและการยึดอำนาจ

พรรคคอมมิวนิสต์จีนก่อตั้งเป็นทางการเมื่อเดือนกรกฎาคม ปี ค.ศ. ๑๙๒๑ เมื่อมีการประชุมสภาองค์แรกครั้งแรกที่ เซี่ยงไฮ้ สมาชิกประกอบด้วยตัวแทน ๒ คน จากกลุ่ม ๖ กลุ่มที่ก่อตั้งในเมืองใหญ่ๆ ในจีน ตัวแทนของคอมมิวนิสต์จีนจากญี่ปุ่น และตัวแทนจากโคมินเทอน ซึ่งเป็นองค์กรในการเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ของโซเวียต ๒ คน เมมาเข้าร่วมด้วย แต่หลี่ต้าเจามีได้ร่วมประชุม สมาชิกที่เข้าร่วมทั้งหมด ๓๐ คนมีจุดมุ่งหมายในการโค่นล้มชนชั้นนายทุนและตั้งเผด็จการชนชั้นกรรมาชีพ โดยที่มิได้มีการกล่าวถึงบทบาทของ ชาวนาเลย

ส่วนทาง ดร. ชุนยัคเซน เมื่อพ่ายแพ้แก่ยวน ซี ไช แล้ว ก็มาตั้งฐานพรรคก๊กมินตั๋งที่กวางตุ้ง และรักษาอำนาจของตนโดยการจ้างทหารรับจ้างมาพวกคอมมิวนิสต์จีนเห็นว่าชุนก็ไม่ได้แตกต่างไปจากพวกขุนนางคนหนึ่งที่สร้างความแตกแยกให้ประเทศจีนโดยการแบ่งเขตการปกครองของตนเป็นอิสระ แต่อย่างไรก็ตาม ในปี ค.ศ. ๑๙๒๒ ชุน ก็ร่วมมือกับพรรคคอมมิวนิสต์เพื่อต่อต้านพวกขุนนาง ผู้ว่าราชการรัฐต่างๆ และขับไล่อังกฤษและญี่ปุ่นออกจากจีน การรวมตัวกันครั้งนี้โซเวียตให้การสนับสนุนทางการเงินและช่วยแนะนำการจัดการพรรคก๊กมินตั๋งให้เป็นระบบขึ้น ในการรวมตัวครั้งนี้แน่นอนที่สุดที่แต่ละฝ่ายพยายามตัดดวงผลประโยชน์ให้มากที่สุด พรรคก๊กมินตั๋งคงคิดว่าจะต้องได้รับความช่วยเหลือทางด้านอาวุธจากโซเวียต และได้ผู้เชี่ยวชาญในการใช้อาวุธ พรรคคอมมิวนิสต์ต้องการแผ่อิทธิพลไปยังชนชั้นกรรมาชีพที่เซี่ยงไฮ้และที่เมืองใหญ่อื่นๆ ส่วนพวกโคมินเทอนและคอมมิวนิสต์จีนต้องการแทรกแซงพรรคก๊กมินตั๋งและเข้าควบคุมจากภายใน

ในตอนนั้น การรวมตัวกันประสบผลสำเร็จ พรรคก๊กมินตั๋ง ได้รับการสนับสนุนจากคนจีนชั้นกลาง พวกคอมมิวนิสต์ได้รับการสนับสนุนอย่างมากจากชนชั้นกรรมาชีพที่

กวางตุ้งและเซียงไฮ้ ทั้งสองพรรคร่วมมือกันรณรงค์การโฆษณาชวนเชื่อ โดยได้รับความช่วยเหลือจากโซเวียตในการต่อต้านผู้ว่าการรัฐ และจักรวรรดินิยมต่างชาติ

ในปี ค.ศ. ๑๙๒๕ เกิดการนัดหยุดงานในเขตที่ญี่ปุ่นปกครองในเซียงไฮ้ ตำรวจอังกฤษยิงคนจีน เปิดโอกาสให้มีการโจมตีต่างชาติที่มีสิทธิยิงคนจีนซึ่งเป็นเจ้าของประเทศ มีการโจมตีผู้ว่าการรัฐและรัฐบาลที่ปักกิ่งที่ยอมให้ต่างชาติถูกล้อล่อาธิปไตยของประเทศ

ในปี ค.ศ. ๑๙๒๖ หลังจากซุนถึงแก่กรรม ๑ ปี นายพลเจียง ไค เชก เป็นผู้นำพรรคแทน ส่วนมาได้กลับไปรักษาตัวที่หูหนาน และพยายามตั้ง "สมาคมชาวนา" ขึ้นเป็นสิบๆ แห่ง เพื่อช่วยเรียกร้องความยุติธรรมจากเจ้าของที่ดิน และยังรับหน้าที่เป็นฝ่ายโฆษณาชวนเชื่อ นับเป็นประสพการณ์ที่เมานามาใช้ในการปฏิวัติได้อย่างดี

ในปีเดียวกัน เจียงได้ยাত্রาทัพเพื่อยึดเมืองต่างๆ เข้าครอบครอง ทั้งทางเหนือภาคกลาง กองทัพก๊กมินตั๋ง-คอมมิวนิสต์ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนอย่างล้นหลาม ประกอบกับกองทหารของผู้ว่าการรัฐไม่ได้รับการฝึกอย่างดีเหมือนกองทหารฝ่ายปฏิวัติ ซึ่งได้รับการฝึกจากรัสเซีย ทั้งยังมีได้มีอุดมการณ์ที่มั่นคง แน่น ฝ่ายชาตินิยมยึดเมืองได้หลายเมืองรวมทั้งเซียงไฮ้ ซึ่งเป็นเมืองที่ร่ำรวยที่สุด พรรคคอมมิวนิสต์ได้รับการสนับสนุนอย่างมากจนเจียงเกิดความหวั่นเกรง จึงพยายามกำจัด

ในปีค.ศ. ๑๙๒๗ เจียงพยายามกำจัดพรรคคอมมิวนิสต์ มีการปะทะต่อสู้กันเพื่อยึดเมืองต่างๆ เกิดการจลาจล ชาวนาถูกฮือฆ่าผู้นำสมาคมชาวนา และสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์หลายหมื่นคน ตอนนี้องที่มาได้ใช้ยุทธวิธีสงครามกองโจรโดยยึดเทือกเขาชินเกียงเป็นฐานทัพและขยายไปยังมณฑลฟูเกียน กวางตุ้ง เกียงสี ในปี ค.ศ. ๑๙๓๑ เจียงยกทัพเพื่อทำลายฐานทัพคอมมิวนิสต์ที่เกียงสี พอดีญี่ปุ่นบุกแมนจูเรีย ในปี ๑๙๓๔ เจียงจึงทำลายฐานทัพเกียงสีได้สำเร็จ พวกคอมมิวนิสต์ประมาณ ๑ แสนคนต้องทิ้งฐานทัพของตน เดินประมาณ ๑๒,๐๗๐ กิโลเมตร ใช้เวลา ๓๖๘ วัน มีคนรอดชีวิตเพียง ๒๐,๐๐๐ คนเป็นการเดินทางประวัติศาสตร์ของจีนที่เรียกว่า "The Long March"

ต่อมาในปีค.ศ. ๑๙๓๕ เจียงกับพรรคคอมมิวนิสต์เจรจาสงบศึกกัน และร่วมมือกันต่อต้านญี่ปุ่น ปลายปี ๑๙๓๘ ญี่ปุ่นยึดเมืองท่าสำคัญของจีนได้หลายเมืองพอดีเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง อเมริกาเข้ามาร่วมรบในจีนช่วยโจมตีญี่ปุ่น

พอสงครามโลกยุติ ญี่ปุ่นแพ้สงคราม ต้องถอนทัพออกจากจีนไป พรรคก๊ก มิน ตั้ง และพรรคคอมมิวนิสต์หันหน้ามาต่อสู้แย่งอำนาจกันอีก อเมริกาสนับสนุนเจียงทางด้านกำลัง อาวุธและทหาร ในที่สุดในวันที่ ๑ ตุลาคม ๑๙๔๕ พรรคคอมมิวนิสต์ได้รับชัยชนะอย่างเด็ดขาด และสถาปนาให้จีนเป็น "สาธารณรัฐประชาชนจีน"

ในการปกครองประเทศ เมาดำเนินชีวิตกับงานที่ยิ่งใหญ่สองอย่าง คือ การรวมอำนาจ การปกครองให้เป็นปึกแผ่นและต้องพัฒนาทางเศรษฐกิจ ประสพการณ์การทำสงครามกับ ก๊ก มิน ตั้ง และกับญี่ปุ่นเป็นสิบๆ ปี ทำให้เขาเป็นผู้นำที่แข็งแกร่ง เป็นที่ยอมรับของชาวจีน เขาปกครองประเทศ โดยมีพรรคคอมมิวนิสต์เป็นเครื่องมือ

จากสภาพทางการเมืองของจีนดังกล่าว และการอบรมเลี้ยงดู รวมทั้งการศึกษา การอ่านหนังสือ และประสบการณ์ในการรบของเขา ทำให้เขาพัฒนาบุคลิกภาพ และความคิดที่แตกต่างไปจากมาร์กซิส ตะวันตก เขาเป็นทั้งนักคิด นักพูด นักปฏิบัติ และนักปกครอง เขาได้เขียนกวี บทความ ข้อปฏิบัติ รวมทั้งตำราพิชัยยุทธมากมาย จนประชาชนจีนยกย่องว่าเป็นเสมือนปรมาจารย์สูงสุด ที่ทุกคนต้องเคารพโดยไม่มีข้อแม้

เขายอมรับว่า ตนได้ทำลัทธิมาร์กซ์ให้เป็นแบบจีน เพราะจีนมีลักษณะแตกต่างไปจากโซเวียต และประเทศอุตสาหกรรมตะวันตก ข้อเขียนของเขาที่สำคัญเช่น On Tactics Against Japanese Imperialism (1935) On Practice (1937), On Contradiction (1937) Problems of War and Strategy (1938), The Chinese Revolution and the Chinese Communist Party(1939), On New Democracy(1940) ฯลฯ จากผลงานของเขา พอจะแยกกว้างๆ ออกเป็นผลงานเกี่ยวกับทฤษฎีหรือปรัชญา และผลงานที่เกี่ยวกับการเมืองและยุทธวิธี

ความคิดในเชิงทฤษฎี

ความคิดของเขาเกี่ยวกับทฤษฎี มีแนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะของทฤษฎีมาร์กซ์ซึ่งครอบคลุมถึงบทบาทของทฤษฎีในการพัฒนาสังคมและโลก และวิธีการของเขาในการอธิบายทฤษฎีต่างๆ ไปของมาร์กซ์ในเรื่องธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และสังคม

จากข้อเขียนของเมา อาจกล่าวได้ว่า เมาไม่ได้ยึดถือทฤษฎีของมาร์กซ์โดยเคร่งครัด เมาพยายามโยงความคิดทุกอย่างเข้ากับการต่อสู้ทางชั้น และกับค่านิยมบางอย่างเช่น การยืนยันความเป็นจีน หรือการที่มนุษย์อยู่เหนือธรรมชาติ ทฤษฎีจะถูกอธิบายในแง่การต่อสู้เพื่อการดำเนินการปฏิวัติแต่ละวัน มากกว่าเป็นการอธิบายในแง่ปรัชญา

การทำลัทธิมาร์กซ์ให้เป็นจีนๆ(Sinification of Marxism)³

เมาเชื่อว่าการนำการปฏิวัติไปสู่ชัยชนะได้นั้น นักปฏิวัติต้องรู้ทฤษฎีการปฏิวัติ ความรู้ทางประวัติศาสตร์ และความเข้าใจถึงการเคลื่อนไหวที่เป็นจริง อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีของมาร์กซ์ เองเกลส์และเลนินก็มิได้เป็นหลักการที่ต้องทำตามโดยไม่มีเหตุผล เมาถือว่าทฤษฎีมาร์กซ์เลนินเป็นแนวทางในการปฏิบัติมากกว่า ดังนั้น การศึกษาลัทธิมาร์กซ์-เลนินควรศึกษาในแง่วิธีการที่จะนำมาใช้ในการปฏิวัติ และต้องศึกษาอย่างละเอียด เมาถือว่าการศึกษาทฤษฎีมาร์กซ์เลนินเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นในการประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำในการปฏิวัติต้องรู้

การศึกษาประวัติศาสตร์ คือการศึกษาประวัติศาสตร์จีนโดยใช้วิธีการมาร์กซ์ และทฤษฎีมาร์กซ์ ที่นำมาใช้นั้นเมาถือว่ามิได้เป็นรูปธรรมแต่เป็นทฤษฎีที่สามารถนำมาใช้ได้กับการปฏิวัติในจีนภายใต้เงื่อนไขที่เกิดขึ้นในจีน ในการทำลัทธิมาร์กซ์ให้เป็นแบบจีนนั้น เมาหมายถึงการทำลัทธิมาร์กซ์ให้ใช้ได้กับสถานการณ์ในจีนที่เกิดขึ้นในความเป็นจริง มิใช่ลัทธิมาร์กซ์ที่เป็นรูปธรรมที่มองไม่เห็นมาใช้ แต่เป็นลัทธิมาร์กซ์ที่เป็นแบบจีนๆ ที่คนธรรมดาสามารถเข้าใจได้ นั่นคือต้องใช้วิธีวัตถุนิยมวิภาษ ในการอธิบายประวัติศาสตร์ และปรากฏการณ์ต่างๆ ในประเทศจีน ตั้งแต่ยุคขงจื้อถึงยุคซุน ยัต เซน

เมาถือว่าคนที่เรียกตนเองว่านักทฤษฎี (มาร์กซ์) นั้น มิใช่ผู้ที่เพียงแต่อ่านทฤษฎีมาร์กซ์-เลนินอย่างเดียวเท่านั้น แต่ต้องสามารถนำทฤษฎีนี้มาใช้เป็นพื้นฐานในการสำรวจประวัติศาสตร์ และการปฏิวัติที่เกิดขึ้นในประเทศจีน หรืออีกนัยหนึ่ง ต้องสามารถประยุกต์ทฤษฎีมาใช้กับประเทศจีนได้ด้วย

คือสามารถนำทฤษฎีนั้น มาอธิบายให้เห็นจริงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในจีนทั้งทางประวัติศาสตร์ และการปฏิบัติ นักทฤษฎีต้องสามารถตีความแบบวิทยาศาสตร์และให้คำตอบทางทฤษฎี ต่อปัญหาทางเศรษฐกิจ การเมือง การทหาร และวัฒนธรรมในประเทศจีน

เราเชื่อว่า ความรู้ที่แท้จริงมีสองอย่างคือความรู้เกี่ยวกับการผลิต และความรู้ของการ ต่อสู้ทางชนชั้น ส่วนความรู้ทางสังคม และทางวิทยาศาสตร์ธรรมชาติเป็นเพียงผลสะท้อน ของความรู้สองอย่างดังกล่าว คนที่มีความรู้เรื่องทางปรัชญา แต่ไม่สามารถปลูกพืช ค้าขาย ไม่เป็น ต่อสู้ไม่เป็น และทำงานไม่เป็น ก็เป็นคนที่มีหนังสือแต่ไม่มีความรู้จริงๆที่ สามารถนำมาปฏิบัติได้ คนพวกนี้ก็คือว่าไม่ฉลาด มีลักษณะเป็นเพียงคนที่เป็นนักวิชาการ เพียงครั้งเดียว เพราะรู้เพียงครั้งเดียวคือทางทฤษฎี แต่ปฏิบัติไม่ได้ และวิธีเดียวที่จะได้ ความรู้ก็โดยการลงมือปฏิบัติ คือเอาทฤษฎีมาปฏิบัติ จึงถือว่าเป็นผู้รู้จริง

ดังนั้นนักทฤษฎี ต้องเป็นนักปฏิบัติด้วย ทฤษฎีที่ไม่ได้นำมาปฏิบัติจะไร้ความหมาย เพราะไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าป็นจริง ดังนั้น ทฤษฎีมาร์กซ์-เลนิน ต้องเป็นทฤษฎีที่นัก ทฤษฎีนำมาปฏิบัติได้จึง ถือว่าเป็นความรู้ที่แท้จริง

วัตถุนิยมวิภาษ(Dialectical Materialism)

เราเห็นด้วยกับมาร์กซ์ในเรื่องวัตถุนิยมวิภาษคือเห็นด้วยว่าใน โลกนี้มีพลังขัดแย้ง เช่นในด้านปรัชญาก็มีการขัดแย้งระหว่างลัทธิจิตนิยมและวัตถุนิยมและเห็นว่าความคิดต่างๆ นั้นมีรากเหง้ามาจากชนชั้นของสังคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาพลังการผลิตในสังคม อันเป็นขั้นตอนทางประวัติศาสตร์

เราเชื่อว่า ประวัติศาสตร์เป็นการแสดงออกถึงการต่อสู้ทางชนชั้น ระหว่างชนชั้นผู้ กกดขี่ และชนชั้น ผู้ถูกกดขี่ และเป็นการแสดงถึงการต่อสู้ระหว่างจิตนิยมและวัตถุนิยมด้วย กล่าวคือ ชนชั้นผู้กดขี่ ซึ่งยึดหลักการจิตนิยม ต้องพัฒนาหลักการตนเองมาใช้เป็นอาวุธต่อสู้ กับชนชั้นผู้ถูกกดขี่ซึ่งยึดหลักการวัตถุนิยม , ในขณะเดียวกันชนชั้นผู้ถูกกดขี่ก็ต้องพัฒนา หลักการวัตถุนิยมมาต่อสู้ด้วย "ทั้งจิตนิยมและวัตถุนิยม เป็นอาวุธในการต่อสู้ทางชนชั้น และการต่อสู้ระหว่างจิตนิยมและวัตถุนิยมจะไม่สิ้นสุด トラบเท่าที่ยังมีชนชั้นในสังคม"⁴

นอกจากนี้ เมาก็เห็นด้วยกับมาร์กซ์ที่เชื่อว่า การยอมรับว่าจิต หรือความคิด เป็น ต้นตอ หรือ สำคัญกว่าวัตถุ เปรียบเสมือนการการมองโลกโดยเอาหัวลง เพราะเขาเชื่อว่า โลกที่แท้จริงเป็นโลกที่เป็นวัตถุมากกว่า พวกจิตนิยมจะมีความเชื่อองมง่ายเหมือนคนป่าเถื่อน แต่เมื่อมีการพัฒนาการผลิต ก็เกิดการแบ่งงานกันทำ เป็นงานที่ใช้สมองและงานที่ใช้แรงงาน เกิดชนชั้น และทรัพย์สินส่วนบุคคลขึ้นมา และเกิดการกดขี่เอาเปรียบ ชนชั้นผู้กดขี่จะเกิดการรังเกียจการใช้แรงงาน การที่จะขจัดความแตกต่างระหว่างงานที่ใช้แรงงานกับงานที่ใช้สมอง ก็ต้องขจัดชนชั้นออกไปก่อน

เขาอธิบายว่าประวัติศาสตร์ เป็นประวัติศาสตร์ของการกระทำของคนที่ยพยายามชนะธรรมชาติ เนื่องจากคนจำเป็นต้องต่อสู้เพื่ออยู่รอด ดังนั้นคนต้องพยายามสร้างวัตถุขึ้นมาเพื่อช่วยในการดำรงชีวิตให้อยู่เหนือธรรมชาติ คนต้องพัฒนาวัตถุหรือเครื่องมือการผลิตขึ้นมา ส่วนคนป่าเถื่อนจะไม่สามารถพัฒนาวัตถุได้ก็จะหันไปหาความคิด ความเชื่อองมง่ายที่ช่วยแก้ปัญหาในการอยู่รอดในสังคม การพัฒนาของวัตถุจึงเป็นการพัฒนาของสังคม ความคิดเรื่องนี้ก็ไม่แตกต่างจากมาร์กซ์นัก เพียงแต่เขาพยายาม "ทำให้เป็นเงิน" เท่านั้น

เขาเสริมว่า เนื่องจากความล้มเหลวของการพัฒนาสังคมของประเทศจีน การพัฒนาของวัตถุนิยมวิภาษจึงมิได้เกิดขึ้นตามขั้นตอน เนื่องจากความคิดเก่าๆ ยังมีอิทธิพลอยู่ ดังนั้นการที่จะให้สังคมจีนพัฒนาไปตามทฤษฎีวัตถุนิยมวิภาษ มวลชนต้องกำจัดความคิดโบราณเก่าๆ ออกไปให้หมด เขาประกาศว่าวัตถุนิยมวิภาษ"เป็นทัศนะต่อโลกของชนชั้นกรรมาชีพ และในขณะเดียวกัน ก็เป็นวิธีการที่ชนชั้นกรรมาชีพ ต้องรับรู้ในการเข้าใจสิ่งแวดล้อม เป็นวิธีการในการกระทำการปฏิวัติ เป็นการร่วมกันระหว่างโลกทัศน์กับวิธีการการกระทำ"⁵

เขาได้ประยุกต์ทฤษฎีวัตถุนิยมวิภาษเป็นทฤษฎีการปฏิวัติแบบจีนๆ โดยเขียนบทความเรื่อง "ว่าด้วยการปฏิบัติ"(On Practice) และ"ว่าด้วยความขัดแย้ง" (On Contradiction)

On Practice ⁶

เขาเขียนว่า ทฤษฎีวัตถุนิยมวิภาษของมาร์กซ์ที่กล่าวว่า กิจกรรมการผลิตของคนเป็น การปฏิบัติขั้นพื้นฐานที่กำหนดกิจกรรมอื่นๆ ทั้งหมดของคนเป็นความจริงที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

และกิจกรรมการผลิตยังเป็นตัวกำหนดความรู้ของคนด้วย ไม่ว่าจะ เป็นความรู้เกี่ยวกับ
ธรรมชาติหรือสังคม ความรู้นี้ก็จะพัฒนาไปตามการพัฒนาการผลิต คือจากขั้นต่ำไปสู่ขั้นที่
สูง ความรู้ความเข้าใจของคนที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ถูกจำกัดอยู่ในขอบเขตที่แคบและ
ด้านเดียวมาก่อน เนื่องมาจากการบิดเบือนของชนชั้นผู้เอาเปรียบ ที่มีอคติและเนื่องจากการ
ผลิต เล็กๆ ในวงจำกัดที่ใช้คนจำนวนน้อย เมื่อมีการพัฒนาอุตสาหกรรมสมัยใหม่ เกิดชน
ชั้น กรรมาชีพแล้ว คนถึงสามารถทำความเข้าใจประวัติศาสตร์อย่างละเอียดลึกซึ้งซึ่งเป็น
ความรู้เกี่ยวกับสังคม และคนสามารถเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับสังคมมาเป็นความรู้ทาง
วิทยาศาสตร์ คือวิทยาศาสตร์ของลัทธิมาร์กซ์

เมอาธิบายว่า ทฤษฎีวิวัตุนิยมวิภาษจึงมีลักษณะ ๒ อย่าง คือ มีลักษณะของชนชั้น
กล่าวคือ เป็นการรับใช้ชนชั้นกรรมาชีพ และมีลักษณะที่สามารถปฏิบัติได้ คือเน้นให้
ทฤษฎีขึ้นกับการปฏิบัติ การปฏิบัติเป็นพื้นฐานของทฤษฎี

การปฏิบัติในสังคม ทำให้คนมีความรู้ ดังนั้นความรู้ที่แท้จริงมีกระบวนการโดยเริ่ม
จากการปฏิบัติ หรือประสบการณ์ ที่ได้จากการสัมผัสโลกภายนอกด้วยอวัยวะของตน ซึ่ง
เป็นความรู้จากวัตถุ และต่อมาพัฒนาเป็นความรู้ที่มีเหตุผล และคนต้องพัฒนาความรู้ที่มีเหตุ
ผลนี้ไปเป็นการปฏิบัติ จึงจะเป็นคนที่มีความรู้จริง เนื่องจากวัตถุในโลกมีการเปลี่ยนแปลง
ตลอดเวลา ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติก็จะไม่หยุดนิ่ง ยิ่งปฏิบัติมากก็ยิ่งได้ความรู้มาก
ไม่รู้จักสิ้นสุด การ โยงความรู้ไปเป็นการปฏิบัตินี้เป็นวิธีการของวิวัตุนิยมวิภาษ

On Contradiction

เมอาพัฒนาทฤษฎีความขัดแย้งมาจากทฤษฎีวิวัตุนิยมวิภาษ โดยอธิบายว่า กฎของ
ความขัดแย้ง คือกฎของการรวมของสิ่งตรงกันข้าม ซึ่งคล้ายคลึงกับทศนะเกี่ยวกับความรู้
ทางประวัติศาสตร์ หรือการพัฒนาโลก. ซึ่งมีสองทศนะคือทศนะที่อยู่เหนือธรรมชาติ
(mataphysic) และทศนะที่เป็นวิภาษ (dialectic) ซึ่งสองทศนะนี้ก็แตกต่างกันอย่างตรงกัน
ข้าม

ทศนะที่มองการพัฒนาโลกแบบเหนือธรรมชาติ เป็นการมองด้านเดียวที่เห็นว่า ทุก
อย่างในโลกนี้ ไม่ว่าจะ มีรูปแบบหรือเผ่าพันธุ์ใดไม่มีความสัมพันธ์กันการเปลี่ยนแปลง เป็น

การวิวัฒนาการที่เกิดจากปัจจัยภายนอก ที่เป็นการเปลี่ยนแปลงปริมาณหรือสถานที่ และทุกอย่างจะเปลี่ยนจากอย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างไม่ได้ การเปลี่ยนแปลงของสังคมเกิดจากภายนอก เช่น ลักษณะทางภูมิศาสตร์หรือภูมิอากาศ

ส่วนทัศนะของวัตถุนิยมวิภาษเห็นว่า สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงมาจากภายใน และจากการสัมพันธ์กับสิ่งอื่นๆ ด้วย ดังนั้นทุกอย่างจึงมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การเปลี่ยนแปลงมาจากความขัดแย้งที่เกิดภายในสังคมก็เช่นกัน เกิดการเปลี่ยนแปลงเพราะความขัดแย้งในสังคม ระหว่างพลังการผลิตและความสัมพันธ์ทางการผลิต ระหว่างชนชั้น ระหว่างสิ่งเก่าและสิ่งใหม่ การพัฒนาของความขัดแย้งนี้ที่ทำให้สังคมพัฒนาเป็นสังคมใหม่

ความขัดแย้งมีสองอย่างคือความขัดแย้งที่มีลักษณะครอบจักรวาลและความขัดแย้งที่มีลักษณะเฉพาะ ลักษณะที่เป็นครอบจักรวาลมีกฎว่า ความขัดแย้งเกิดขึ้นในกระบวนการพัฒนาของทุกอย่าง และในกระบวนการพัฒนา จะมีความขัดแย้งเกิดขึ้นตั้งแต่ต้นจนจบ ไม่มีสิ่งใดในโลกนี้ที่ไม่มีความขัดแย้ง ถ้าไม่มีความขัดแย้งก็จะไม่มีโลก

ความขัดแย้งที่มีลักษณะเฉพาะเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะในที่หนึ่งทีใด หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือในรูปแบบสังคมใดสังคมหนึ่ง หรือในความคิดใดความคิดหนึ่ง

ความขัดแย้งที่มีคุณภาพแตกต่างกัน ก็ต้องแก้ด้วยวิธีการที่มีคุณภาพแตกต่างกัน เช่น ความขัดแย้งระหว่างชนชั้นกรรมาชีพ กับชนชั้นนายทุนแก้ด้วยวิธีปฏิวัติสังคมนิยม ความขัดแย้งระหว่างมวลประชาชน กับระบอบศักดินาแก้ด้วยปฏิวัติประชาธิปไตย ความขัดแย้งระหว่างเมืองขึ้นกับจักรวรรดินิยม แก้ด้วยการปฏิวัติประชาชาติ ความขัดแย้งระหว่างชนชั้นกรรมาชีพ กับชนชั้นชาวนาในสังคมนิยม แก้โดยการแปรเกษตรกรรมให้เป็นแบบรวมหมู่และเป็นแบบใช้เครื่องจักรกล ความขัดแย้งในพรรคคอมมิวนิสต์ด้วยกัน แก้โดยวิธีการวิจารณ์ตนเอง ความขัดแย้งระหว่างสังคมกับธรรมชาติ แก้ด้วยวิธีการพัฒนาพลังการผลิต

เมอาธิบายว่า ในสังคมจึงมีความขัดแย้งสองประเภท คือความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับศัตรู และความขัดแย้งในหมู่ประชาชน ประชาชนหมายถึงชนชั้นใดก็ได้ไม่ว่าจะเป็นชนชั้นกรรมาชีพ ชาวนา ปัญญาชนที่เห็นด้วยหรือสนับสนุนแนวทางสังคมนิยม ส่วนศัตรูหมายถึงใครก็ตามที่มุ่งร้าย หรือทำลายระบบสังคมนิยม

ความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับศัตรูเป็นความขัดแย้งที่มีลักษณะเป็นปฏิปักษ์กัน
ความขัดแย้งในหมู่ประชาชนไม่มีลักษณะเป็นปฏิปักษ์กัน

การแก้ไขความขัดแย้งในสังคมจีนต้องดูว่าความขัดแย้งนั้นเป็นความขัดแย้งหลัก
คือระหว่างนายทุน หรือชนชั้นกรรมาชีพหรือไม่ เพราะความขัดแย้งนี้สำคัญที่สุด ส่วน
ความขัดแย้งอื่นๆ มีต้นตอจากความขัดแย้งหลักทั้งสิ้น

การนำทฤษฎีไปปฏิบัติ

เมานำทฤษฎีนี้ไปปฏิบัติในปี ค.ศ. ๑๙๖๖ โดยการดำเนินการปฏิวัติวัฒนธรรม
ของชนชั้นกรรมาชีพ ครั้งยิ่งใหญ่ (The Great Proletarian Cultural Revolution) ทำให้
ประเทศทั้งประเทศประสบความปั่นป่วน ประชาชนเกิดความและหวาดกลัวและเสียชีวิต

ถึงแม้ว่าประชาชนจีนจะเคารพนับถือเมาอย่างสูง แต่ความล้มเหลวในการพัฒนา
ประเทศ ที่ใช้แผนการ ก้าวกระโดดในปี 1958 (The Great Leap Forward) ก่อให้เกิดความ
ไม่พอใจ ชาวนาไม่พอใจที่ใช้ระบบคอมมูน นอกจากนี้จีนยังมีปัญหาการขัดแย้งทางอุดม
การกับโซเวียต ทำให้เมาเกรงว่า การโดดเดี่ยวของประเทศ เปิดโอกาสให้ฝ่ายตรงกันข้าม
ขึ้นมาใช้อำนาจ คณะกรรมการกลางของพรรคคอมมิวนิสต์ (ภายใต้การควบคุม ของเมา) จึง
ประกาศให้มีการปฏิวัติวัฒนธรรม โดยมีวิธีการคือ (๑)กำจัดและต่อสู้กับบุคคลใน รัฐบาลที่
ดำเนินตามแนวทางทุนนิยม (๒)วิจารณ์หรือกวาดล้างชนชั้นกุ่มพีปฏิกริยาที่เป็นเจ้าหน้าที่
วิชาการ รวมถึงอุดมการณ์ชนชั้นกุ่มพี และชนชั้นผู้กดขี่อื่นๆ (๓)เปลี่ยนแปลงการศึกษา
วรรณคดีและศิลปะและรูปแบบโครงสร้างบนที่ไม่เข้ากับฐาน ทางเศรษฐกิจ⁷

เมาเชื่อว่า ชนชั้นกุ่มพียังมีอำนาจทางวัฒนธรรม ความคิด ธรรมเนียมและอุปนิสัย
อยู่ ถึงแม้ว่าจะไม่มีอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองแล้วก็ตาม ชนชั้นนี้ ใช้อิทธิพลของตน
เกลี้ยกล่อมมวลชน ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาของระบบสังคมนิยม ดังนั้นจึงจำเป็นต้อง
ทำลายอิทธิพลของชนชั้นนายทุน โดยการสร้างวรรณคดีและศิลปะขึ้นมาใหม่ เพื่อปั้น
ความคิดประชาชนขึ้นมาใหม่เพื่อปกป้องการพัฒนาสังคมนิยม ให้เป็นไปตามระเบียบแบบ
แผนที่กำหนด

ผู้ที่ตกเป็นเป้าในการปฏิวัติวัฒนธรรมคือ บุคคลกลุ่มหนึ่งในรัฐบาลที่ใช้แนวทางทุนนิยม ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชนกลุ่มนี้กับมวลชนกรรมกร ชาวนา ทหาร นักปฏิวัติ และนักวิชาการ ซึ่งเมื่อดูว่าเป็นความขัดแย้งหลักและเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน ดังนั้นตัวแทนของ ชนชั้นกบฏหรือนายทุนต้องถูกรวบให้ราบคาบ โดยใช้ "ขบวนการเขาวงกตพิทักษ์แดง"(The Red Guards) เป็นผู้ทำหน้าที่สอดส่องจับกุมอย่างไม่เลือกหน้า เมื่อดังองค์กรนี้ขึ้นมา เป็นเครื่องมือในการจับกุมผู้ที่ไม่เห็นด้วย องค์กรประกอบด้วยเด็กหนุ่มที่ได้รับการฝึกฝนทางวินัย และศึกษาลัทธิเมโอย่างขี้ใจ พวกเด็กหนุ่มเหล่านี้มีอำนาจมาก เมื่อได้รับคำสั่งจากพรรคให้จับกุมผู้ใด ก็จะทำตามอย่างเคร่งครัด และแทรกคิ้วอยู่ในสังคมทุกระดับ

ความคิดทางการเมือง การปฏิวัติ และยุทธวิธี

ประชาธิปไตยแบบใหม่และระบบสามส่วนสี่⁸

ทันทีที่เม่าได้รับแต่งตั้งเป็นประธานพรรคคอมมิวนิสต์ในปี ค.ศ. ๑๙๓๕ เม่าก็เริ่มจัดตั้งชนชั้นเพื่อการปฏิวัติ และเสนอเป้าหมายในการปฏิวัติ เม่าเห็นว่า ภายใต้สถานการณ์ในขณะนั้นไม่สามารถมีการปฏิวัติสังคมนิยมภายใต้การนำของชนกรรมาชีพได้ เพราะฉะนั้นการปฏิวัติต้องกระทำโดยประชาชนคือตัวแทนของประชาชนที่ต่อต้านจักรวรรดินิยมและระบบฟิวคัล นอกเหนือจากชนชั้นกรรมาชีพชนชั้นชาวนาและนายทุนน้อยแล้ว รัฐบาลควรรวมสมาชิกของทุกชนชั้นที่เต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในการปฏิวัติ

ในปี ค.ศ.๑๙๓๗ เม่าได้ประกาศเป้าหมายการปฏิวัติว่าเป็นการ "สร้างสาธารณรัฐประชาธิปไตยแบบใหม่" เม่าอธิบายว่า การปฏิวัติในจีนมีสองอย่าง คือการปฏิวัติชาติเพื่อกำจัดจักรวรรดินิยม และการปฏิวัติประชาธิปไตยเพื่อกำจัดเจ้าของที่ดินใหญ่ๆ การปฏิวัติประชาธิปไตยของจีนแตกต่างไปจากการปฏิวัติประชาธิปไตยในยุโรปและอเมริกา และการปฏิวัติสังคมนิยม เพราะเป้าหมายของการปฏิวัติจีนคือ การล้มล้างการปกครองของจักรวรรดินิยมต่างชาติ และพวกปฏิกริยา แต่มิได้ทำลายส่วนหนึ่งของลัทธิทุนนิยม ซึ่งสามารถใช้ต่อต้านจักรวรรดินิยมและระบบฟิวคัล

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทั้งสอง เมาเสนอการตั้งแนวหน้าแห่งชาติ (National United Front) ซึ่งเป็นที่รวมของชนชั้นทุกชนชั้นที่ต้องการมีส่วนร่วมในการปฏิวัติ ซึ่งสมาชิกต้องเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติทางการเมืองและทางทหารต้องไม่หยิ่ง และมีความจริงจังในการปรึกษาหารือ และให้ความช่วยเหลือ

เมาอธิบายถึงขั้นตอนการปกครองว่า ขั้นแรกเป็นการปกครองสาธารณรัฐประชาชน หลังจากขจัดลักษณะกึ่งอาณานิคมและกึ่งฟิวคัลแล้ว ต่อมาเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตย และสุดท้ายก็เป็นประชาธิปไตยแบบใหม่ ซึ่งแตกต่างจากประชาธิปไตยแบบเก่า เพราะเป็นระบอบที่เกิดจากการปฏิวัติ ประเทศ กึ่งอาณานิคม และอาณานิคม ทางด้านเศรษฐกิจ รัฐจะควบคุมธนาคารใหญ่ๆ การอุตสาหกรรมใหญ่ และธุรกิจการค้าที่สำคัญ รัฐมีฐานะเป็นพลังสำคัญในการนำเศรษฐกิจของชาติ และจะไม่ยึดสมบัติของนายทุนทั่วไป หรือห้ามการพัฒนาการผลิตของนายทุน ส่วนทางด้านเกษตรกรรมนั้น ที่นาส่วนใหญ่จะถูกยึด และแจกจ่ายไปให้ชาวนาที่จน มีการตั้งหน่วยเกษตรกรรมใหญ่ๆ ขึ้น เมาอธิบายว่า ระบอบประชาธิปไตยแบบใหม่นี้มีได้มีลักษณะเป็นแบบเผด็จการของชนชั้นนายทุน หรือเผด็จการของชนชั้นกรรมาชีพ แต่เป็นเผด็จการของชนชั้นทุกชนชั้นแต่การปฏิวัติประชาธิปไตยของจีน จะเปลี่ยนเป็นสังคมนิยมเช่นกัน แต่ต้องใช้เวลาในการพัฒนาเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยก็มีหลายขั้นตอนตามลำดับ แล้วจึงมีการพัฒนาขั้นที่สองแต่การพัฒนาทั้งสองขั้นมีความสัมพันธ์กันสุดท้ายก็เป็นสังคมนิยม และคอมมิวนิสต์

ตอนต้นปีค.ศ. ๑๙๔๐ เมาประกาศใช้ระบบเศษ ๓ ส่วน ๔ กับพรรค ภายใต้กฎนี้ เศษ ๑ ส่วน ๓ ของตำแหน่งในพรรคเป็นของพวกคอมมิวนิสต์ และที่เหลือเศษ ๒ ส่วน ๓ เป็นของพวกหัวซ้ายก้าวหน้า และพวกที่เป็นกลางที่มีได้เป็นสมาชิกพรรค เมาอธิบายว่า พวกคอมมิวนิสต์เป็นตัวแทนชนชั้นกรรมาชีพ พวกหัวซ้ายเป็นตัวแทนของนายทุนย่อย และพวกที่เป็นกลางเป็นตัวแทนชนชั้นนายทุนกลาง และเจ้าของที่ดินก้าวหน้า การแบ่งนี้ เมาอธิบายเป็นการทำอย่างกว้างๆ ตามเงื่อนไขที่มีอยู่

เมาเห็นว่าระบบนี้จำเป็นต้องใช้เพื่อจะได้เอาชนะนายทุนย่อยและนายทุนระดับกลาง และเพื่อแยกพวกปฏิกริยาออกไป และเพื่อให้การศึกษาแก่สมาชิกพรรคที่ทำงานในองค์กร

การเมือง จะได้ขจัดความใจแคบที่แสดงให้เห็นจากความไม่เต็มใจและไม่สะดวกใจที่จะทำงานร่วมกับคนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรค

แนวความคิดการปฏิวัติประชาธิปไตย และระบบเศษ ๓ ส่วน ๔ ซึ่งเป็นขั้นกลางของการพัฒนาไปเป็นประชาธิปไตยแบบใหม่นี้มีบทบาทสำคัญในการปกครองประเทศจีนหลังจากยึดอำนาจได้แล้ว

เผด็จการประชาธิปไตยของประชาชน^๑

ในปีค.ศ. ๑๙๔๙ เมื่อคอมมิวนิสต์ประสบความสำเร็จ เม้าพยายามปกครองประเทศโดยใช้หลักการประชาธิปไตยแบบใหม่ตามที่ประกาศไว้ โดยมีพรรคคอมมิวนิสต์เป็นแกนนำที่สำคัญ นั่นคือหลักการเผด็จการประชาธิปไตยของประชาชน เม้าอ้างว่าหลังจากการปฏิวัติจีนไม่สามารถกำจัดอำนาจรัฐ เพราะจีนยังมีอำนาจของจักรวรรดินิยม มีพวกปฏิกริยา และยังมีชนชั้น ดังนั้น ประเทศจีนต้องทำให้เครื่องมือรัฐแข็งแกร่ง ซึ่งได้แก่ กองทัพ ตำรวจ และศาล ของประชาชน และอยู่ภายใต้การนำของชนชั้นกรรมาชีพและพรรคคอมมิวนิสต์เพื่อปราบปรามพวกศัตรูที่ยังหลงเหลือในสังคมจีน พรรคจึงต้องปกครองแบบเผด็จการ และเนื่องจากพรรคเป็นตัวแทนของประชาชนทุกชนชั้น จึงเป็นเผด็จการของประชาชน

การปกครองของประชาชนที่เป็นเผด็จการคือการที่พรรคต้องมีอำนาจเด็ดขาดในการกำจัดพวกปฏิกริยา และสมุน และพวกที่ต่อต้านสังคมนิยมโดยการจับกุม ลงโทษ จำกัดสิทธิในการเลือกตั้งรวมถึงการลงโทษพวกที่เป็นภัยต่อสังคม และพวกที่ทำลายระเบียบของสังคม เช่น ฆาตกร หรือผู้ทำผิดกฎหมาย นอกจากนี้ พรรคมีหน้าที่ป้องกันการรุกรานจากศัตรูภายนอกด้วย สรุปแล้ว พรรคมีหน้าที่กำจัดความขัดแย้ง ทั้งในสังคมและระหว่างประชาชนกันเอง และความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับศัตรูทั้งภายในและภายนอก

ส่วนลักษณะประชาธิปไตยนั้น เป็นกระบวนการการที่พรรคให้การศึกษาประชาชนทั่วประเทศ โดยการชักจูง ไม่บังคับให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการขจัดอิทธิพลของพวกปฏิกริยาออกไป ประชาธิปไตยแบบเม้าเรียกว่าเป็นประชาธิปไตยแบบรวมศูนย์ (Democratic Centralism) ซึ่งเป็นแนวความคิดเดียวกับเลนิน คือให้ประชาชนซึ่งเป็นเบื้องล่างมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แต่เมื่อพรรคตัดสินใจนโยบายแล้ว ก็ต้องทำตามโดยไม่มีเงื่อนไข

วิธีการ คือให้สภาประชาชนเป็นผู้เสนอนโยบายต่างๆ ตั้งสภาประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน และทุกระดับจะส่งตัวแทนมาเลือกรัฐบาล หรือพรรค เมื่อตัวแทนประชาชนเข้ามาประชุมเสนอนโยบายแล้ว พรรคและรัฐบาลก็จะตัดสินใจนโยบาย ซึ่งถือว่าเป็นการรวมศูนย์ของประชาธิปไตย เมื่อรัฐบาลประกาศนโยบาย แล้วถือเป็นเค็ดขาด ผู้ใดจะโต้แย้งหรือขัดคำสั่งมิได้

อำนาจมาจากปากกระบอกปืน¹⁰

ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่เมาเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิวัติจีนระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๓๐-๔๐ และปัจจุบันก็ได้รับการยอมรับว่า เป็นความคิดอันยิ่งใหญ่ของเมาที่ใช้ได้ทุกประเทศและทุกยุค

ทฤษฎีนี้ถือว่า อำนาจทางการเมืองมาจากปากกระบอกปืน และเป็นเท่านั้นที่สามารถเปลี่ยนโลกเก่า ที่อยู่ภายใต้การปกครองของจักรวรรดินิยมและพวกปฏิกริยาได้

ตรงกันข้ามกับมาร์กซ์และเเองเกลส์ที่เห็นว่า สงครามเป็นเพียงรูปแบบหนึ่งของการต่อสู้ เมากลับเห็นว่า สงครามเป็นรูปแบบสูงสุดของต่อสู้ เมาเห็นว่า สงครามเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงมิได้ เพราะสงครามเท่านั้นที่จะแก้ปัญหาคความขัดแย้งในสังคมได้ สงครามปฏิวัติจำเป็นต้องเกิดขึ้นในทุกยุค ระหว่างชนชั้น ระหว่างชาติ ประเทศหรือกลุ่มการเมือง ถ้าไม่มีสงครามก็ไม่สามารถพัฒนาสังคมได้และไม่สามารถกำจัดพวกปกครองปฏิกริยา ประชาชนก็ไม่สามารถยึดอำนาจทางการเมืองมาได้ ดังนั้นพรรคคอมมิวนิสต์ต้องมีอาวุธ แต่ปืนไม่มีอำนาจเหนือพรรค กองทัพเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของรัฐ ทฤษฎีนี้ทำให้เมาแตกแยกกับโซเวียตสมัยครุสชอฟที่เสนอให้มีการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

สงครามกองโจร¹¹

เมาเสนอยุทธวิธีในการทำสงครามเพื่อปลดแอกซึ่งเป็นสงครามนอกแบบที่ไม่มีการประกาศเป็นทางการ ไม่มีอาณาเขตที่แน่นอนตายตัวในการจู่โจม สงครามกองโจรเป็นลักษณะหนึ่งของสงครามปฏิวัติ เมาเรียนรู้ยุทธวิธีนี้จากการทำสงครามกับญี่ปุ่น หลักใหญ่คือต้องรักษากำลังคนและทำลายจู่โจมฝ่ายตรงกันข้าม ตัดกำลังให้ศัตรูเกิดความท้อแท้

ยุทธวิธีของสงครามกองโจรมีสร้างกำลังขวัญให้กองโจรยึดพื้นที่จากศัตรู ใช้ประชาชนเป็น
สายเพื่อหาข้อมูลในการจู่โจม ดังนั้นสงครามกองโจรต้องได้รับการสนับสนุนจาก
ประชาชน ชนบทอย่างมาก เพราะกองโจรต้องหลบซ่อนอยู่ในป่า มีฐานรบของตนที่เป็น
อิสระ แต่ละหน่วยต้องวางแผนการรบเอง และต้องอาศัยประชาชนในเรื่องเสบียง ข่าวดสาร
และกำลัง เพราะการรบแบบกองโจรต้องอาศัยการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อชักจูงประชาชนให้
มาร่วมด้วยการรบแบบกองโจรต้องลับลัดน และปรับวิธีการรบให้เหมาะสมกับพื้นที่
เนื่องจากแบบนี้เริ่มต้นจากชนบทในป่าก่อน จึงต้องใช้วิธี "ป่าล้อมบ้าน และบ้านล้อม
เมือง"¹²

สงครามกองโจรจะทำได้ก็ต่อเมื่อมีเงื่อนไข ๓ ประการที่ต้องสัมพันธ์กันคือ¹³

๑. ต้องทำสงครามในประเทศที่อำนาจนิคมที่มีชนบทกว้างใหญ่ เพราะถึงแม้ว่า
เมืองจะมีผู้นำในการปกครอง ผู้ปกครองก็ไม่สามารถปกครองชนบทได้ เนื่องจากเมือง
เป็นเมืองเล็กๆ แต่ชนบทกว้างใหญ่ไพศาล และในชนบทก็มีทรัพยากรมนุษย์และ
ทรัพยากรธรรมชาติมากกว่าในเมือง

๒. ต้องทำในประเทศที่ใหญ่ เพราะเมื่อกองโจรเสียพื้นที่ไป ก็ยังมีพื้นที่อื่นที่เข้ายึด
ได้อีก ฝ่ายศัตรูควบคุมประเทศด้วยกองทหารไม่กี่กอง เมื่อกองโจรแยกออกไปโจมตี กอง
ทหารของศัตรู มีกำลังไม่พอที่แจกออกไปปราบปราม ดังนั้นฝ่ายชาตินิยมก็มีฐานกำลังที่จะ
ทำสงครามต่อต้าน และบริเวณ หลังกองทัพศัตรูที่ทำสงครามกองโจรได้

๓. ต้องมีพรรคใหม่ กองทัพใหม่ และประชาชนรุ่นใหม่ ซึ่งเป็นพลังพื้นฐานในการ
ต่อสู้กับศัตรู

นอกจากนี้ การปฏิบัติในการรบ ต้องยึดหลักการ ๑๐ ประการคือ

๑. โจมตีข้าศึกที่โดดเดี่ยว และที่อยู่กระจัดกระจายก่อนโจมตีศัตรูที่อยู่รวมกันและ
ที่แข็งแรงกว่า

๒. เข้ายึดเมืองเล็กๆ และขนาดกลาง และพื้นที่ชนบทก่อน แล้วจึงยึดเมืองใหญ่ๆ
ภายหลัง

๓. ให้ถือว่าการตัดกำลังข้าศึกเป็นเป้าหมายที่สำคัญ มากกว่าการยึดเมืองไว้

๔. ในการรบทุกครั้ง ต้องรวบรวมกำลังล้อมรอบข้าศึกไว้ให้หมด และโจมตีมิให้รอด แต่บางครั้ง ก็ต้องโจมตีด้านหน้าและด้านอื่นเพื่อตัดกำลังข้าศึก
  ๕. ไม่รบเมื่อมิได้เตรียมการล่วงหน้า และไม่รบถ้าไม่แน่ใจว่าชนะ
  ๖. เมื่อรบต้องรบอย่างเต็มที่ ต้องกล้าหาญ ไม่ย่อท้อ และต่อสู้ตลอด
  ๗. กำจัดข้าศึกโดยการรบเคลื่อนที่ และในเวลาเดียวกันเน้นยุทธศาสตร์ในการโจมตีและการยึดเมืองข้าศึก
  ๘. ในการโจมตีต้องอาศัยจังหวะ ไม่โจมตีเมื่อข้าศึกระวังเต็มที่ โจมตีตอนข้าศึกผล่อ
  ๙. เสริมสร้างกองกำลังจากอาวุธที่ยึดได้และคนที่จับได้ กำลังคนและอาวุธที่สำคัญของกองโจรอยู่ที่แนวหน้า
  ๑๐. ระหว่างพักรบ ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ในการพักผ่อน ฝึกฝน และรวมพล การพักรบไม่ควรนาน ไม่ปล่อยให้ข้าศึกพักนานเกินควร
- กลยุทธ์ที่สำคัญที่สุดคือต้องพัฒนาการทำสงครามจากรูปแบบที่ต่ำสุด (คือสงครามกองโจร) ไปเป็นรูปแบบที่สูงสุด (เคลื่อนที่) จนกว่ากำลังศัตรูจะถูกทำลายจนหมดสิ้น

การปฏิวัติโลก¹⁴

ตอนปลายปี ๑๙๖๐ เมาสอนแนวความคิดสนับสนุนการปฏิวัติโลกอย่างเปิดเผย เขาประกาศว่า ชนชั้นกรรมาชีพจะประสบชัยชนะทั้งโลกถ้าทำตามคำสอนของตนเอง แต่ความคิดเรื่องการปฏิวัติโลกของเขาดifferent จากความคิดของมาร์กซิสม์อื่นๆ มาร์กซ์และเอนเกลส์พูดถึงการปฏิวัติที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กันของกรรมกรในโรงงานอุตสาหกรรมในประเทศที่มีการพัฒนาอย่างสูงสุด โดยเฉพาะสหราชอาณาจักร เยอรมัน ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา ส่วนเมาสอนการแนวการปฏิวัติที่มีพื้นฐานมาจากการเคลื่อนไหวเพื่อปลดแอกเนื่องจากประเทศต่างๆ ในเอเชียแอฟริกาและละตินอเมริกาอยู่ในการครอบครองของจักรวรรดินิยมได้ง่ายที่สุด ดังนั้นการปฏิวัติของชนชั้นกรรมาชีพ ก็ต้องเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปฏิวัติของประชาชนในเขตนี้ และสถานการณ์ของประเทศในแถบนี้เอื้ออำนวยต่อการปฏิวัติสังคมนิยม และต้องเป็นการปฏิวัติโดยใช้กำลังอาวุธเท่านั้นจึงจะเป็นผลสำเร็จคือ

สามารถทำลายล้างกลไกเก่าของรัฐสภาให้หมดไป เมาไม่เห็นว่าการพยายามมีเสียงส่วน
ใหญ่ในรัฐสภาหรือใช้วิธีการแบบประชาธิปไตยสามารถพัฒนาสังคมเป็นสังคมนิยมได้
การปฏิวัติก็ต้องกระทำโดยพรรคคอมมิวนิสต์

ลัทธิเมออ้างว่า การปฏิวัติจะต้องเกิดขึ้นในแถบเอเชีย อัฟริกาและละตินอเมริกาด้วย
เพราะถ้าถือว่า อเมริกาเหนือ และยุโรปเป็น"เมืองใหญ่ของโลก"แล้ว เอเชีย อัฟริกา และ
ละตินอเมริกาก็เป็น"ชนบทของโลก" จะเห็นว่าหลังสงครามโลกครั้งที่สองแล้ว การปฏิวัติ
ชนชั้นกรรมาชีพได้ลดน้อยลงในเมืองใหญ่ของโลก แต่มีมากขึ้นในชนบทของโลกปรากฏ
การณ์นี้ เปรียบเสมือนชนบทได้ห้อมล้อมเมืองแล้วเมาก็พยายามทำให้การปฏิวัติในจีนเป็น
แบบแผนของการปฏิวัติโลก มาร์กซ์เสนอแนวความคิดที่ตรงกันข้ามที่เห็นว่าการปฏิวัติ
ต้องเกิดในเมืองที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมก่อน ส่วนเมอเสนอว่าเกิดในประเทศที่กำลัง
พัฒนาโดยเริ่มจากสงครามกองโจรแบบจีนก่อนแล้วจึงห้อมล้อมประเทศอุตสาหกรรม ตอน
หลังความคิดนี้ขัดแย้ง กับความคิดของโซเวียต ที่ปฏิเสธการเป็นผู้นำในการปฏิวัติโลกของ
จีน

ปัจจัยการเมืองใหม่ของลัทธิเมอ

การนำทฤษฎีมาร์กซ์มาใช้ในสถานการณ์ในจีนที่ขาดปัจจัยการปฏิวัติชนชั้น
กรรมาชีพตามที่มาร์กซ์ เสนอทำให้เมอต้อง "ทำลัทธิมาร์กซ์ให้เป็นแบบจีน" อย่างหลีกเลี่ยง
มิได้นับตั้งแต่การถือว่าการปฏิวัติในจีนเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิวัติโลก ทำให้การปฏิวัติ
โดยชนชั้นกรรมาชีพ เป็นการปฏิวัติที่มีพันธมิตร รวมกันทั้งชนชั้นกรรมาชีพ ชาวนา
นายทุนน้อย วิธีการก็เปลี่ยนไปเน้นการใช้อาวุธโดย เริ่มจากการทำสงครามกองโจรก่อน
หลังจากการปฏิวัติแล้ว เผด็จการชนชั้นกรรมาชีพ ก็เปลี่ยนไปเป็นเผด็จการประชาธิปไตย
ของประชาชน ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากทฤษฎีมาร์กซ์ แต่เป้าหมายในการปฏิวัติของเมอ
ก็ไม่แตกต่างจากมาร์กซ์คือการสร้างสังคมนิยมที่ไร้ชนชั้น

สิ่งที่เมอถือว่าเป็นปัญหาในการปฏิวัติคือ การสร้างระบบที่ผสมผสานกันระหว่างผู้
นำที่มีประสิทธิภาพกับการให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง เพื่อการได้มาซึ่งการ
เปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อแก้ปัญหานี้ เมอจึงนำทฤษฎี "ประชาธิปไตยแบบรวมศูนย์"

ของเลนินมาใช้ แต่เรามีได้ใช้ทฤษฎีนี้เพื่ออธิบายบทบาทของพรรคเท่านั้น เมาใช้กับสังคมจีนทั้งหมดคือเป็นความสัมพันธ์ ระหว่างผู้นำกับมวลชนด้วย นี่เป็นความแตกต่างระหว่างความคิดของเมาและเลนินที่เคร่งครัดต่อทฤษฎี เลนินไม่ไว้ใจว่าประชาชนทั้งหมดหรือเฉพาะชนชั้นกรรมาชีพว่าจะทำการได้โดยปราศจากการนำของพรรคคอมมิวนิสต์ ในขณะที่ เมามอบความไว้วางใจให้มวลชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจชะตาของตนเอง

เลนินให้ความหมายของประชาธิปไตยแบบรวมศูนย์ว่าเป็นหลักการขององค์การให้มีเสรีภาพในการถกเถียง แต่ต้องยอมรับการตัดสินใจอย่างไม่มีเงื่อนไขเมื่อตกลงกันแล้ว มีการปรึกษาหารือกันตามขั้นตอน แต่องค์การที่ต่ำกว่าต้องเชื่อฟังองค์การที่สูงกว่า เมายอมรับหลักการขององค์การ แต่เมาเพิ่มหลักการ นี้เพื่อการติดต่อกันทางความคิดด้วย เมาประกาศว่า การรวมศูนย์ที่ถูกต้อง ต้องมี "ประชาธิปไตย" เพราะคนมีความคิดแตกต่างกัน และถ้าความแตกต่างนี้มีได้รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน "การรวมศูนย์" จะไม่เกิดขึ้น เพราะการรวมศูนย์ หมายถึงการรวมศูนย์ของความคิดที่ถูกต้อง

ลักษณะการพัฒนาสังคมนิยมของเมาที่แตกต่างไปจากเลนินอีกอย่างคือการเน้นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และการศึกษาอย่างกว้างๆ ที่เมาต้องการใช้ เป็นเครื่องมือในการสร้างคนขึ้นมาใหม่ในสังคมจีน เมาสนับสนุนให้มีการศึกษาแบบใหม่ที่เน้นการปฏิบัติ ที่แตกต่างไปจากการศึกษาแบบเก่าที่ยอมรับบทเรียนจากครูอย่างไม่ได้แย่ง การศึกษาที่จะได้ผลนั้น เมาเชื่อว่าต้องสามารถปฏิบัติได้ คือต้องเข้ากันได้กับการปฏิวัติทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม

เชิงอรรถ

1. **G. F. Hudson Fifty Years of Communism Theory and Practice 1917-1967** (England: Penguin Books, 1968), p. 122
2. Anne Fremantle (edited) **Mao-Tse-Tung** (New York: A Mentor Book, 1954) p. x คู Schram Stuart **Mao Tse-Tung** (Britain: PelicanBooks, 1966)
ในรายละเอียดเกี่ยวกับชีวิตในวัยเด็ก
3. **Schram Stuart The Political Thought of Mao Tse-Tung** (New York: Praeger Publisher, 1974) p. 174
4. Ibid., p. 181
5. Ibid., p. 186
6. Ibid., p. 190
7. Chester C. Tan **Chinese Political Thought in the Twentieth Century** (New York: Doubleday & Company, Inc., 1971), p. 371
8. Wolfgang **Leohard** (translated by Edward **Oser**) **Three Faces of Marxism** (New York: Hole, Rinehart and Winston, 1970), p. 217
9. **Schram**, op. cit., p. 300 แนวความคิดนี้โยงไปสู่ทฤษฎี "ประชาธิปไตยแบบรวมศูนย์" ซึ่งอ่านได้จาก Chen Jerome **Mao Papers Anthology and Bibliography** (London: Oxford University Press, 1970), p. 37 และ **Schram Stuart** (edited) **Chairman Mao Talks to he People** (New York: Pantheon Books, 1974), pp. 11-13
10. **Leohard**, op. cit., p. 220
11. **Schram**, op. cit., pp.. 279-282
12. **Schram**, op. cit., p. 288
13. Ibid., p. 288
14. Ibid., p. 291